

ситѣ на социалния животъ. Отъ тогава насетнѣ той влиза като пръвъ въ редоветѣ на борцитѣ срѣщу тия злини. Основното настроение на неговото учение е първично-християнско. Но негова стремежъ къмъ истинска справедливостъ го направи скоро върлъ противникъ на черквата и на официалната религия. За това Толстой почти въ всичкитѣ си произведения се явява като тенденциозенъ писателъ. Той има прѣдъ видъ повече тѣхното етично, отколкото естетично въздѣйствие. Но при все това, Толстой е твърдѣ голѣмъ естетикъ, твърдѣ голѣмъ художникъ, поетъ и стилистъ, за да не бжде разгледванъ само като пророкъ и апостолъ на чисти християнски идеи. Тукъ — само тукъ — той и неговото творчество мязатъ на *Фридрихъ Нитче*. Толкова голѣмъ поетъ е Толстой, че дори полемичнитѣ му вѣстникарски статии, върху врѣмenni въпроси, оставятъ дълбоко естетично-художествено впечатление.

Толстоевитѣ романи сж най-заковаващитѣ културни картини, които човѣчеството пр тежава. Вредъ основната тема на неговото творчество е непримиримостта между модернитѣ обществени институции и вѣчнитѣ изисквания на човѣчеството. За прѣдметъ на неговитѣ художнично етични изслѣдвания служи въ *Война и миръ* милитаризма, въ *Ана Каренина* — капитализма, въ *Възкресение* — юрисприденцията, въ *Крайцеровата Соната* — бракъ. Въ редъ малки брошурки и статии, той подхвърля на строга критика алкохолизма, днешното възпитание, работническия въпросъ, половия въпросъ, изкуството и пр. Неговата дума по най-значителния и най-дребния въпросъ се очаква съ голѣмъ интересъ не само отъ руското общество, но и отъ цѣлия образованъ свѣтъ. Дори когато не се съгласяваме съ неговитѣ гледища и схващания, не можемъ да не признаемъ оригиналността и силата на мисълта му. Поклонникъ на физическия трудъ, той се занимава съ ступанство, като непрѣстава да изненадва свѣта съ своитѣ изучвания. Напослѣдкъ издаде една доста обемна книга *За драмата и за Шекспира*, въ която иска да развѣнчае гениалния творецъ на *Хамлета* и *Кралъ Лира*. Въ тази сжща книга той се отказва и отъ собствената си трагедия *Силата на мрака*. Защото споредъ неговото схващане изкуството трѣбва да бжде християнско, но въ такава смисълъ, въ каквато го разбира той.

Толстоевото учение има привърженици навредъ по свѣта. Такива има и у насъ, на които се дължатъ прѣводитѣ почти на всичкитѣ му съчинения. Гледищата му